

Läges- och slutrapport Interreg Öresund-Kattegat-Skagerrak

Läges- och slutrapport Interreg Öresund-Kattegat-Skagerrak

Instruktioner

Läges- och slutrapport ska tas fram inför projektets sista ansökan om utbetalning. Den ska både beskriva och analysera den sista 6-månadersperioden med fokus på hur genomförda aktiviteter har bidragit till att nå målsättningar och resultat och summera resultat och slutsatser från hela projektet. Den är ett verktyg för att samla upp projektets slutliga resultat och används också för att samla upp resultat för Interreg Öresund-Kattegat-Skagerrak i sin helhet. Därför är det viktigt att rapporten skrivs på ett sätt som lätt kan förstås och kommuniceras.

Projektledaren ansvarar för att ta fram en gemensam/fælles läges- och slutrapport för hela projektet. Projektledaren ska sammanfatta och analysera projektets resultat mot satta mål baserat på information från hela projektpartnerskapet. Fokusera på att analysera projektet som helhet snarare än på att få med alla detaljer.

Läges- och slutrapporten ska mailas till projektets rådgivare som begär in eventuella kompletteringar och meddelar när läges- och slutrapporten är godkänd. Granskning av kostnader och utbetalning av medel kan påbörjas först när läges- och slutrapporten är godkänd av projektets rådgivare. Den godkända läges- och slutrapporten bifogas/vedlægges sedan som fil (pdf) i Min Ansökan under rubriken/overskriften "Lägesrapport". Dokumentet ska ges namnet Slutrapport.pdf

Del 1 - Lägesrapport

Avser projektets sista 6-månadersperiod

1. april 2022 – 30. September 2022

1. Allmän information

Projektnamn	Ärende-ID
Regionalt netværk og samarbejde om plantebeskyttelse i specialafgrøder	20203369

2. Aktivitetsindikatorer

- Ange och kommentera periodens utfall för alla projektets aktivitetsindikatorer i fältet nedan.
- Fyll även i dem direkt i Min ansökan under rubriken "Lägesrapport" när rapporteringen skickas in. Kommentera periodens utfall i kommentarsfältet.

- Följ "Vägledning kring aktivitetsindikatorer ÖKS" vid redovisningen av utfall.

Projekt med aktivitetsindikatorer som rör/omhandler företag/virksomheder eller organisationer ska fylla i dessa i Min Ansökan under Hantera indikatororganisationer. Observera att enskilda näringsidkare/enkeltmandsvirksomheder i Sverige och Danmark som använder person-/CPR-nummer inte ska registreras med sina nummer i Min ansökan. Ange istället företagets namn, land och adress samt vilken indikator det gäller i fältet nedan.

Periodens utfall för aktivitetsindikatorer:

Projektets aktivitetsindikator er antal organisationer, der deltager i projektaktiviteterne. Der er ikke sat et antal på som mål, da det handler om etablering, styrkelse og opretholdelse af netværket og samarbejdet i partnerskabet bestående af 6 organisationer.

<i>Aktivitetsindikator</i>	<i>Målvärde</i>	<i>Periodens utfall</i>	<i>Kommentar till periodens utfall</i>	<i>Totalt utfall, inklusive aktuell period</i>
		6		6

Enskilda näringsidkare/enkeltmandsvirksomheder (företagets namn, land, adress, aktivitetsindikator):

3. Periodens genomförda aktiviteter

- Redogör kortfattat för periodens aktiviteter utifrån godkänd tids- och aktivitetsplan. Nämn eventuella avvikelser från godkänd tids- och aktivitetsplan (ex. försening/forsinkelse, byte av personal, ändringar i arbetspaketen). Tänk på att redogöra för aktiviteter som innebär statligt stöd (framgår av projektbeslut/tilsagn) samt eventuella aktiviteter som genomförts utanför programområdet.
- Redogör för näringslivets/erhvervslivets deltagande i periodens aktiviteter.
- Redogör för arbetet med horisontella kriterier i periodens aktiviteter. Utgå ifrån ansökan och vägledning på www.interreg-oks.eu. Ge konkreta exempel.
- Analysera hur periodens genomförda aktiviteter bidrar till projektets framdrift och förmåga/evne att nå resultat.

Aktivitet: Kommunikation (både internt i projektet och externt för att sprida resultat)

Redogörelse och analys av periodens aktivitet:

Den fælles eksterne kommunikation har hovedsageligt handlet om planlægning og afholdelse af et stort fællesmøde og projektafslutningsmøde for netværket af rådgivere og forsøgsmedarbejdere i september i Norge. På mødet deltog 60 personer fra det regionale netværk, hvor også Finland var repræsenteret af to personer. Resultater fra forsøg i projektet samt nationale og et enkelt internationalt forsøg blev præsenteret og diskuteret. Mødet var igen opdelt i både fælles- og sektorpdelte sessioner, som gav plads til både dialog om aktuelle problemstillinger, faglige indlæg og diskussioner. Mødet indeholdt 16 oplæg om foreløbige til endelige forsøgsresultater i projektet. **Bilag 1 "Interreg ØKS fællesmøde om planteværn"**

Der har været to norske udgivelser i Norsk Frugt og Bær nr. 2 i perioden; "Foreløpig løsning for svimidler i jordbær" og "Naturlige fjender i kolonier af blodlus". Den eksterne kommunikation vil fortsætte efter projektets afslutning og bestå af en endelig afrapportering af forsøgene udført i 2022, når alle forsøg er færdig analyseret og rapporteret. De endelige forsøgsresultater vil blive formidlet i artikler i kommende udgaver af de nationale fagblade; Norsk frugt og bær, Gartneryrket, Viola og Gartnertidende og på møder for rådgivere og

forsøgsværter i starten af 2023. Forsøgsresultaterne vil også blive formidlet samlet i en fælles rapport, som vil blive sendt ud til netværket af rådgivere og være offentlig tilgængelig på partnernes hjemmesider. Det sikrer en formidling af resultaterne bredt ud i netværket af forsøgsmedarbejdere og rådgivere og derigennem videre til erhvervet.

I perioden blev der arrangeret et møde i Helsinki med Mika Virtanen fra MTK og Niina Kangas fra Finnish Glasshouse Growers Association samt andre finske konsulenter. Dette var et informativt møde om, hvordan der bliver arbejdet med Minor use ansøgninger i Finland på tværs af de forskellige sektorer. Mødet gav bedre indblik ind i, hvordan der bliver arbejdet med minor use ansøgninger, og generelt plantebeskyttelsesansøgninger, og hvem arbejder med det i de forskellige sektorer. Møderne har også givet bedre indblik i, hvordan der kan samarbejdes med de finske konsulenter og styrke dette samarbejde. Udfordringerne er de samme som de øvrige nordiske lande; begrænset og faldende tilgængelighed til plantebeskyttelsesmidler for gartnerierhvervet. Fremadrettet er det dog fra finsk side mere opbygning af netværk og vidensdeling, der er ressourcer til at indgå i et samarbejde med.

Den interne kommunikation i projektgruppen er sket på et 2-dages projektmøde i april og efterfølgende online møder. Kommunikationen i gruppen har handlet en stor del om udveksling af informationer og data i arbejdet med de nationale myndigheder omkring ansøgning og godkendelse af plantebeskyttelsesmidler, planlægning af fællesmødet i Norge og ikke mindst har problematikken omkring forsøg med afprøvning af alternativer til kemiske pesticider fyldt en del i dialogen i partnerskabet. Vi må erkende, at vi ikke har fået integreret afprøvning af midler i denne gruppe i særlig stor grad i projektarbejdet. Der har været dialog om de forsøgsmæssige udfordringer omkring afprøvning af alternativer, som har ført til en dialog om, hvordan et samarbejde om afprøvning af alternativer til kemiske pesticider kunne se ud. I den forbindelse er der taget kontakt til andre relevante partnere, og der er taget beslutning om og udarbejdet en ny projekt ansøgning med fokus udelukkende på forsøg med alternativer til kemiske pesticider. Partnergruppen er udvidet med en ny norsk partner og forsøgshed.

Aktivitet: Projektledning

Redogörelse och analys av periodens aktivitet:

Projektledelsen er sket i et samarbejde mellem projektlederen og styregruppen, hvor projektlederen har stået for den løbende koordinering og opfølgning af projektaktiviteter samt sammenfatning af afrapportering. Projektlederen har fremlagt status for projektarbejdet for styregruppen og projektgruppen på projektmøder som udgangspunkt for en løbende vurdering af fremdriften i projektarbejdet. De største opgaver omkring projektledelsen har ligget i koordinering og opfølgning på forsøgsplanlægning, planlægning af et stort fællesmøde for hele netværket samt afrapportering. Projektarbejdet har brug for meget synlig styring i forhold til at få koordineret samarbejdet sideløbende med det nationale arbejde. Det gælder særligt for samarbejdet med koordinering af fælles forsøg. Det skyldes for det første, at der er forskelle i nationale vilkår i forhold til godkendelse og anvendelse af plantebeskyttelsesmidler. Det ligger en ekstra dimension på forsøgsplanlægningen, fordi forsøgene skal tilrettelægges, så de både tilgodeser forskellige interesser og grundvilkår for anvendelse af plantebeskyttelsesmidler på tværs af grænserne. Det skyldes også, at samarbejdet skal prioriteres og koordineres sideløbende med det eksisterende nationale forsøgsarbejde, hvor den ekstra kompleksitet omkring forskelle i vilkår ikke findes. Der er dog fortsat enighed om, at projektarbejdet bidrager med merværdi og til trods for udfordringer i samarbejdet, er der enighed om at de fælles forsøg er et vigtigt omdrejningspunkt og bidrager med fælles merværdi for netværket, og at viden om vores forskelle og ligheder er en god og vigtig forståelsesramme, som danner grundlag for et fortsat samarbejde.

Der har i perioden været afholdt flere online møder og et 2-dages projektmøde. Vi er løbende i samarbejdet blevet klar over, at målsætningen om at integrere afprøvning af alternativer til kemiske plantebeskyttelsesmidler er underlagt nogle udfordringer, som kræver særlig fokus. Hovedfokus for projektmødet var derfor denne udfordring og muligheder for samarbejde specifik omkring denne problemstilling. Resultatet blev til en beslutning om en ny ansøgning udelukkende med fokus på afprøvning og implementering af alternativer til kemiske pesticider.

Projektets afslutning blev markeret med et fælles møde for netværket af rådgivere og forsøgsmedarbejdere, hvor både forsøgsresultater fra forsøg i 2022 og projektets overordnede resultater for netværksopbygning og samarbejde blev formidlet. Slut evalueringen af projektet er indeholdt i denne rapport.

Aktivitet: Planlægning effektivitets- og screeningsforsøg

Redogörelse och analys av periodens aktivitet:

Planlægningen af forsøg er hovedsageligt foregået i 4. projektperiode forud for sæsonen 2022. I denne projektperiode er den sidste skridt i forsøgsplanlægningen udført, som er kommentering og godkendelse i projektgruppen og hos forsøgslederen fra Flakkebjerg for at sikre, at planerne indeholder afprøvninger af relevante midler/strategier med størst mulig interesse på tværs af grænserne, og at planerne lever op til de nødvendige guidelines for forsøg.

Der er endeligt planlagt 17 forsøg til sæsonen 2022, hvoraf 7 forsøg er nye forsøg og 10 er gentagelser af forsøg udført i 2021 enten fortsat med samme forsøgsplan eller rettet til på baggrund af forsøgsresultaterne fra 2021 forsøg.

Aktivitet: Effektivitets- og screeningsforsøg

Redogörelse och analys av periodens aktivitet:

Der er i perioden udført 17 forsøg, hvoraf de 7 er gentagelser af forsøg udført i 2021.

Følgende forsøg ved Aarhus Universitet, Flakkebjerg:

1.) Kombinationer af alternative midler og nyttedyr mod trips i pryddplanter. 2.) Bekæmpelse af løgskimmel uden Acrobat og Cabrio Duo. 3.) Ukrudt i såbede planteskoler - erstatninger til Glyphosat og Reglone. 4.) Screeningsforsøg med midler mod håret engtæge under kontrollerede forhold. 5.) Afprøvning af fungicider mod kunstig smittet *Sclerotinia* i salat. 6.) Afprøvning af midler mod meldug i squash. 7.) Screening af midler mod væksthussmellus. 8.) Screening af midler mod uldlus i pryddplanter. Sidstnævnte forsøg skulle have været udført i 2021, men blev udsat til 2022 pga. problemer med at få lusene til at slå an på testplanterne. Forsøgsaktivitet 1, 4, 6, 7 og 8 er forløbet som planlagt med godt resultat. I aktivitet 2 og 5, der begge blev udført med kunstig smitte af svampesygdomme, var angrebet henholdsvis for lille og for stort. Begge forsøg har dog givet værdifulde erfaringer, der fremadrettet vil blive anvendt til ændringer i smitteprocedure. Aktivitet 3 blev udført som planlagt, men med en del variation i resultater som følge af variation på arealet.

I Norge er det utført 5 forsøk på friland, to ugrasforsøk i tidliggulrot under dekke, 1 forsøk mot utløpere og ugras i jordbær samt 2 skadedyrforsøk i frukt. Forsøkene er utført iht planene.

I Sverige är det genomfört 4 försök. Två försök har gjorts med bekämpning av utlöpare i jordgubbar, ett med ogräs i morötter under plast och ett med bekämpning av kålmjällus i bladkål.

Forsøgene i Norge er udført i et samarbejde mellem den norske partner og en ekstern forsøgsenhed, som har stået for udarbejdelse af forsøgsplanen samt analyse og afrapportering. Forsøgene i Sverige er udført af eksterne forsøgsheder, Husek, Hushållningsselskabet og Agrolab.

Der er flere af forsøgene, der er gentaget over årene. Grundlæggende er der behov for at gentage forsøg for at validere resultater eller tilrette forsøg på baggrund af resultater. Resultater fra forsøg giver både resultater fra positiv til negativ effekt, og resultater er ofte et springbræt videre til et nyt og tilrettet forsøg på baggrund af resultater og erfaringer. Der er også behov for at gentage forsøg, fordi de ikke går som planlagt. Der er ingen garanti for angreb af sygdom eller skadedyr i et forsøg. Kunstig smitte og forsøg med insekter fra opdræt har været integreret i nogle forsøg for at komme udenom problemet med mangel på angreb. Det er to vigtige kompetencer i forhold til at kunne lave nogle forsøg, og resultater og erfaringer fra disse forsøg kan ligeledes skabe erfaring og viden til videreudvikling af metoder til kunstig smitte og skadedyrsangreb. På baggrund af et pilot forsøg i 2021, blev der i 2022 lavet forsøg på friland med kunstig smitte med en svampesygdom, *Sclerotinia*, hvor der blev skabt et for kraftigt angreb. Her er der brug for at videreudvikle metoden med kunstig smitte. Der blev lavet screeningsforsøg med afprøvning af midler mod et skadedyr. Her blev der brugt insekter, som var indsamlet i marken. Dødeligheden blandt ubehandlede insekter var forholdsvis høj, og der

er behov for at videreudvikle forsøgsmetoden for at reducere dødeligheden. Insekten optræder som skadedyr i flere kulturer på tværs af sektorerne og trods dødeligheden blandt 'forsøgsdyrene' gav forsøget nyttig information om midlers effekt overfor dette skadedyr. Det har været muligt at rangordne de afprøvede midler i forhold til deres effekt og pege på de mest effektive midler.

Der har igen i 2022 været screeningsforsøg med afprøvning af midler mod et andet udbredt og alvorligt skadedyr, trips, og et screeningsforsøg med afprøvning af midler mod skadedyret uldlus. Begge forsøg har bidraget med ny viden, som kan tages med videre til rådgivningen og praksis i landene. Et screeningsforsøg med afprøvning af midler mod meldug i 2021 har ført til et forsøg på friland med squash som testplante i 2022. De første erfaringer med squash som testplante synes gode, der er foreløbige resultater for midlernes effekt mod meldug, som kan tages videre til rådgivningen og praksis. Meldug familien rummer mange slægter af meldug, der er værtspecifikke. Det antages, at resultaterne i nogen grad kan overføres mellem arter og til andre kulturer. Et ukrudtsforsøg i Norge i 2022 har givet nyttig viden om ukrudtshåndtering i gulerødder og vejledning om strategi ud fra tilgængelige midler og forekommende ukrudtsarter.

Alle forsøg fra 2022 er afsluttet, men ikke alle er færdig analyseret og afrapporteret. De endelige forsøgsrapporter og en fælles sammenfatning med korte beskrivelser af forsøgene vil være tilgængelige inden årets udgang. De foreløbige resultater er præsenteret for deltagerne ved Interreg ØKS fællesmødet 14.-15. september. Forsøgsaktiviteterne har udover at bidrage med forsøgsresultater dannet grundlag for udveksling af viden og erfaringer på flere plan; viden om hvordan forsøgsarbejdet foregår i landene, viden om dyrkningspraksis, viden om tilgængeligheden af plantebeskyttelsesmidler samt erfaringer med at samarbejde omkring prioritering og koordinering af forsøgsaktiviteter.

Aktivitet: Standardisering af forsøg i regionen

Redogørelse och analys av periodens aktivitet:

Formålet med denne aktivitet har været at sikre, at de udførte forsøg i regionen (nu og i fremtiden) er af høj kvalitet, og at de bliver udført efter sammenlignelige standarder i alle lande, således at forsøgsdata kan udveksles mellem landene. Aktiviteten har i sidste periode været forholdsvis begrænset og kun omfattet tjek af forsøgsenhedernes forsøgsplaner. Det skyldes bl.a., at aktiviteten især skulle udføres i projektets første perioder, men også fordi det undervejs i projektet blev klart, at afvigelserne i måden hvorpå forsøg i regionen bliver udført, og efter hvilke standarder, var relativt begrænsede samtidig med, at kvaliteten af forsøg i hovedsagen var høj.

4. Förändringar och avvikelser under perioden

- Analysera konsekvenserna av periodens större avvikelser i förhållande till godkänd tids- och aktivitetsplan.
- Kommentera hur eventuella avvikelser påverkar resultaten.

Analys av förändringar och avvikelser under perioden:

Som beskrevet tidligere, så er den begrænsede aktivitet i arbejds pakken med standardisering af forsøg planlagt og ikke en afvigelse. Eventuel overskud af tid for AU, Flakkebjerg fra denne aktivitet er anvendt til forsøgsaktiviteter. NLR har brugt flere midler på forsøg end personale omkostninger i forhold til budgettet, hvilket er afklaret med Fylkeskommunen. LRF kommer til at bruge flere midler til forsøg end afsat i budgettet og færre midler til lønomkostninger pga. personalemangel. Jordbruksverket har udført en stor del af arbejdet med forsøgsplanlægning i Sverige. Jordbruksverket deltager med egen finansiering.

Del 2 - Slutrapport

Avser hela projektperioden

5. Sammanfattning av projektets resultat och slutsatser

- Analysera de viktigaste resultaten som projektet har uppnått i förhållande till programspecifikt mål samt förväntat resultat i projektets beslut/tilsagn.
- Redogör för och analysera eventuella oväntade resultat.
- Vilka huvudsakliga slutsatser drar ni av projektet?
- Vilka delar av projektet har varit framgångsrika och vilka delar har inte fungerat lika bra? Analysera orsaker och vilka lärdomar som uppstått till följd av detta.

Analys av projektets resultat och slutsatser:

Projektets hovedformål og forventede resultat har været at opbygge et netværk og skabe et forpligtende samarbejde omkring koordinering og udførsel af forsøg med plantebeskyttelse i specialafgrøder efter fælles standarder, således at resultaterne kan bruges i alle landene. Projektet er lykket godt med at opbygge et netværk af særligt rådgivere, som er tæt på erhvervet og den direkte adgang til viden og erfaring om produktionerne og praksis, og særligt netværket, der arbejder med ansøgninger om godkendelse af plantebeskyttelsesmidler. Rådgiverne har aktivt engageret sig i projektarbejdet og opbygningen af netværket. Det er et vigtigt resultat og rådgiverne har fået udvidet deres netværk og tager lettere kontakt til hinanden over grænserne og deler viden, kundskab og erfaringer indenfor som udenfor projektets rammer. Der er bygget et værdifuldt samarbejde op omkring ansøgninger om mindre anvendelse for plantebeskyttelsesmidler, hvilket kommer til at fortsætte fremadrettet. Samarbejdet kommer til at bestå af udveksling af information og planer for ansøgninger og fælles møder med planteværnsfirmaer.

Projektet er lykket med at koordinere forsøg i regionen, og flere gode forsøgsresultater er opnået og formidlet til alle partnere, der har videreformidlet til rådgivere og praktikere i pågældende brancher. Det er også konkluderet, at forsøgene i stor udstrækning er udført efter sammenlignelige standarder i generel høj kvalitet. Den oprindelige plan med at besøge alle forsøgseenheder for at sikre fælles forsøgsstandarder måtte aflyses pga. rejserestriktioner i projektets første år og blev i stedet erstattet af onlinemøder og e-mail korrespondance. I den forbindelse blev det klart, at forsøgseenhederne i regionen i stor udstrækning udfører forsøg efter sammenlignelige metoder. Selvom ikke alle forsøgseenheder i regionen er GEP registreret (kvalitetssikrings- og dokumentationssystem), så følger de fleste forsøgseenheder de internationale guidelines i den udstrækning, at de findes for skadegøreren. Sammenholdt med forholdsvis høj kvalitet af forsøg vurderes det, at målet med at standardisere forsøg er nået.

Projektet er kommet i stand på grund af mange fælles plantebeskyttelsesmæssige udfordringer i regionen. Dette er også beskrevet i et forprojekt til projektet. Det har imidlertid været uventet, at der trods mange fælles plantebeskyttelsesmæssige udfordringer, også er mange forskelle. Det gælder bl.a. udbuddet af plantebeskyttelsesmidler, der ikke er ens i landene samt ikke mindst vilkår for anvendelse, der for samme middel kan være forskellige mellem alle tre lande. Det var nok også lidt uventet, at der reelt var færre plantebeskyttelsesmæssige problemer, som var fælles for alle tre lande, eller som havde lige høj prioritet i alle lande. Det var nok forventet, at de mest presserende problemer ville have lige høj prioritet i alle lande. Det er blevet tydeligt, at selv små forskelle i plantebeskyttelsesmidlers godkendelse og anvendelsesvilkår, skaber en stor forskel i, hvordan forskellige plantebeskyttelsesmæssige problemer kan kontrolleres. Årsagerne kan være specifikke nationale godkendelseskrav og forskellig tolkning af regelsættet, som trods forskellene er interessant viden, som har kunnet diskuteres med de nationale godkendelsesmyndigheder. Men overordnet hænger forskellene i mulige plantebeskyttelsesmæssige strategier hovedsageligt sammen med, at tilgængeligheden af

plantebeskyttelsesmidler er forholdsvis lille i regionen i sammenligning med de øvrige zoner i EU, og at vi derfor er afhængige af ganske få midler.

Projektet har tydeligt anskueliggjort de store fordele ved at flere lande og partnere arbejder sammen om at løse fælles problemer og nå samme mål gennem samarbejde og gennem udveksling af viden og erfaringer. Projektet har givet muligheden for at diskutere forsøgsplanerne i et større forum, hvilket har bidraget til øget kundskab om forsøgsplanlægning, og givet mulighed for, at lignende forsøg gennemføres på flere lokaliteter. Det har samlet bidraget til sikrere resultater og sparring om bekæmpelsesstrategier mellem flere aktører. Projektet har også, via nogle gode forsøg og udveksling af nationale forsøgsresultater, anvist konkrete løsningsforslag til specifikke plantebeskyttelsesproblemer. Det har været meget værdifuldt at få skabt et netværk for både dem, der arbejder med ansøgninger om godkendelse af planteværnsmidler, for dem der arbejder med forsøg, og for rådgivere. I forhold til den fremtidige kontakt til planteværnsfirmaerne, er det særligt godt med et samarbejde mellem landene. Vi er små i forhold til markedet og sammen er det derfor lettere at få kontakt til og hjælp med dokumentation til ansøgninger i fællesskab fremfor enkeltvis.

Der er bred enighed om, at netværksopbygningen har fungeret rigtig godt og har været en af de store gevinster i projektet. Vi var så heldige, at vi nåede at afholde et fysisk møde for netværket lige inden Corona pandemien lukkede ned for den mulighed. Rådgiver netværket har i den grad engageret sig i samarbejdet. Det viser klart, at der har været et behov og en lyst til at samarbejde på tværs af grænserne, fagligheder og sektorer. Netværket er udvekslingsparate, og det viser klart nogle af de grundlæggende fordele ved at indgå i et netværk, som at det går begge veje, og summen af den samlede viden er større end summen af den enkeltes viden. Samarbejdet omkring ansøgningsarbejdet er ligeledes blevet styrket og har synliggjort en tydelig merværdi ved tættere kontakt og samarbejde.

Vi er kommet i mål med at prioritere og koordinere en række forsøg hvert år. Samarbejdet omkring forsøg har været mere udfordrende end forventeligt, og det skyldes flere grunde. Først viste det sig sværere end først antaget at prioritere, hvilket skyldes forskellene i tilgængelige strategier for planteværn og deraf forskellige prioriteter. Vi blev nødsaget til at definere nogle kriterier for fælles forsøgsplanlægning. For det andet blev selve forsøgsplanlægningen for nogle parter mere arbejdstung, fordi den skulle integreres i en ny og større sammenhæng og for nogle med allerede eksisterende og nationale forsøgsaktiviteter. Det peger på, at der findes nogle kriterier for fælles forsøg, at fælles forsøgsaktiviteter skal struktureres og forsøgsteknisk planlægges, så der er størst mulig overlap i interesse. Vi er ikke kommet helt så tæt på målet om at integrere ikke kemiske alternative midler i forsøgene, som kunne være ønsket. Det skyldes for det første, at tilgængeligheden også for disse midler kan være begrænset, men også at der er brug for mere viden om midlerne virkemekanismer, anvendelse og hvordan de afprøves i forsøg. Den problematik har bidraget med en fælles læring og mere udbredt forståelse for de barrierer, der findes i forhold til direkte at komme i gang med afprøvninger af gruppen af alternativer til kemiske pesticider og behovet for et specifikt samarbejde om denne problematik.

Selvom det ikke var muligt at gennemføre aktiviteten standardisering af forsøg, har projektarbejdet ført til værdifulde diskussioner om oplæg og krav til forsøgsplaner, så de kan anvendes til ansøgninger om mindre anvendelse af planteværnsmidler.

Det har været en fordel, at der i projektet har været muligheden for at lave forsøg under kontrollerede forhold. Den mulighed findes hos den danske partner og ikke umiddelbart i Norge og Sverige. Det har derfor været en fælles udnyttelse af særlige faciliteter og kompetencer på tværs af grænserne, som har bidraget med nyttig viden og erfaring til alle lande. Argumentationen, for at udføre forsøg under kontrollerede forhold for at sikre resultater omend det ikke er under naturlige forhold, har vist sig at holde stik. Der har været nogle forsøg i projektet, hvor skadegøreren udeblev, og der ingen resultater blev. Det er et grundvilkår, men man kan argumentere for at i denne type forsøg, er det vigtigere at opnå et resultat end, at forsøget udføres under naturlige forhold for skadegøreren. Med den type forsøg menes, at forsøgene ikke skal bruges til registrering af et produkt, og derfor kan almindelig forsøgspraksis og guidelines godt afviges for at sikre resultater. Læringen her må være, at forsøg optimalt og

om muligt bør udføres i flere typer forsøg lige fra kontrollerede forhold med kunstig tilførsel af smitte eller skadedyr til naturlige forhold.

En vurdering af projektets aktiviteter peger i retning af merudbytte og værdi i samarbejdet. I de forhold hvor projektaktiviteter er gået mindre godt, har samarbejdet bidraget med en læring af, hvorfor det er gået sådan som grundlag for forståelse og en viden om, hvad et samarbejde kan lige her og nu og også ønsker for et samarbejde på sigt. Vi kan opgjort samarbejdet i et før og efter perspektiv i forhold til projektets aktiviteter og resultater. Vedhæftet præsentation fra fællesmødet i Norge i september om før og efter projektsamarbejdet. **Bilag 2 «Interreg ØKS projektets resultater»**

6. Slutligt utfall av aktivitetsindikatorer

Analysera och kommentera slutligt utfall av projektets aktivitetsindikatorer. Jämför ackumulerat utfall mot målvärde och kommentera eventuella avvikelser samt vilka lärdomar ni har dragit av detta.

Analys och kommentarer till totalt utfall för aktivitetsindikatorerna:

Projektets aktivitetsindikator er antal organisationer, der deltager i projektaktiviteterne. Der er ikke sat et antal på som mål, da det handler om etablering, styrkelse og opretholdelse af netværket og samarbejdet i partnerskabet bestående af 6 organisationer.

Aktivitetsindikator	Målvärde	Totalt utfall	Kommentar till utfall
Antal organisationer der deltager i projektaktiviteterne	6	6	

7. Uppföljning, utvärdering, lärande och spridning av resultat

- Beskriv hur projektet har arbetat med uppföljning och utvärdering/evaluering. Vad har projektet lärt sig och hur har det påverkat genomförandet? Redogör för de viktigaste lärdomarna från projektet.
- Beskriv och analysera hur eventuell projektutvärdering/evaluering har bidragit till att utveckla arbetet med projektets resultat och spridning av resultaten. Redogör för de viktigaste rekommendationer projektet har fått från utvärderaren/evaluator och vilka insatser som gjorts som svar på de rekommendationerna.
- Bifoga gärna slutrapport från projektutvärderingen/evaluering.

Analys av projektets arbete med uppföljning, utvärdering/evaluering och lärande:

Evaluering af og læring gennem projektarbejdet er sket løbende i dialogen om projektarbejdet, og der har ikke været en konkret fælles men en løbende evaluering i perioden. Der har været fokus på projektaktiviteter som udførelse og afslutning af forsøg samt planlægning og afholdelse af afslutningsseminar. Afslutningsseminaret fungerede delvis som en evaluering af projektsamarbejdet, idet der blev udarbejdet og afholdt præsentationer om projektsamarbejde og resultater. Den nationale opfølgning er sket i samarbejds møder internt hos partnerne og i Sverige mellem LRF og Jordbruksverket, som deltager i projektet udelukkende med egenfinansiering. Undervejs i projektet, blev der hos den norske partner ansat en konsulent

indenfor fagområdet plantebeskyttelse med ansvar for det norske arbejde omkring minor use. Ansættelsen har været vigtig for opfølgning og evaluering af projektet.

I forhold til samarbejdet, har vi på et overordnet plan erfaret, lært og kan konkludere at;

- Erhvervet og netværket har et fælles og oplagt udgangspunkt for samarbejde; mange fælles plantebeskyttelsesmæssige problematikker og begrænsninger i forhold til løsninger. Der er tydelig relevans, som har været en stor drivkraft for samarbejdet.
- Vi er forskellige organisationer/virksomheder med forskellige strukturer og udgangspunkter for samarbejde. Kendskabet til samarbejdspartners struktur og forudsætninger, det nationale arbejde omkring forsøgsarbejde med plantebeskyttelse i specialafgrøder og ansøgningsarbejde om godkendelse af midler har tillige skabt et vigtigt fundament og udgangspunkt i samarbejdet og for det fortsatte samarbejde.
- Vi er underlagt nogle forskellige grundvilkår for godkendelse og anvendelse af plantebeskyttelsesmidler. Et dybere kendskab til forskelle er et vigtigt fundament for prioriteringen og kriterierne for et samarbejde. Der har været behov for flere og mere omfattende forsøg end planlagt for at dække de forskellige landes behov.
- Vi er kommet tættere på hinanden og har opbygget og styrket et netværk og skabt et samarbejde med udveksling af viden og erfaring og fælles forsøgsarbejde, hvor der er skabt resultater gennem forsøg.
- Der har været et godt samarbejde med godt samarbejds klima og udvekslingskultur, som har gjort at erfaring og vidensudveksling har været uproblematisk.

Omkring netværksopbygningen har vi erfaret, lært og kan konkludere at;

- Inddelingen af fællesmøder i sessioner for fagområder har givet et godt udbytte for netværket og bidraget til god deltagelse og godt engagement på møderne.

Omkring forsøgssamarbejdet har vi erfaret og kan konkludere at;

- Der er nogle forskelle i tilgængelighed af midler og vilkår for godkendelse og anvendelse af midler, der betyder; at forsøgssamarbejdet vil have sine begrænsninger i forhold til fælles interesse, der er brug for at opstille kriterier for prioritering af samarbejde om forsøg og der er brug for at tænke i forsøgsteknik, der integrerer flere forsøgsforled for at opnå størst mulig interesse på tværs af grænserne. Denne tilgang til forsøg ligger ikke lige for.
- Tidligt i projektet kom der ekstra fokus på alternativer til kemiske midler i projektarbejdet, og den udfordring der ligger i en overgang til at arbejde med den gruppe af midler. Vi har konkluderet, at den problematik er vi nødt til at gå dybere ind i og i et specifikt samarbejde udelukkende med den fokus. Det kræver både forsøgsteknisk og rådgivningsmæssigt en anden tilgang.

8. Långsiktiga effekter

- Hur har projektet arbetat för att resultaten ska användas långsiktigt?
- Hur har projektets resultat implementerats?
- Vad kommer att leva vidare efter projektets slut? Beskriv hur ni planerar att arbeta vidare med projektets resultat efter projektet har avslutats.

Analys av projektets långsiktiga effekter:

Projektet har målrettet arbejdet med at opbygge og styrke netværket af aktører, der arbejder med plantebeskyttelse i specialafgrøder for at skabe et udgangspunkt for en udveksling af viden og erfaring og et grundlag for opnå den merværdi, der ligger i at indgå i et samarbejdende netværk nu og i fremtiden. Der er arbejdet målrettet mod at fremstå som en samlet netværksgruppe i kontakten til netværket af rådgivere og planteværnsfirmaerne, som udgør vigtige samarbejdspartnere i forhold til at få implementeret viden og erfaring i praksis og til at øge tilgængeligheden af planteværnsmidler til erhvervet.

Projektets samarbejde om forsøg er udført gennem møder og dialog om fælles prioritering og koordinering af forsøg på baggrund af input fra netværket af rådgivere på årlige møder. Inddragelse af rådgiverne er netop for at få prioriteret de mest aktuelle problemstillinger og gøre samarbejdet relevant for netværket på grund af forsøgenes relevans. Den videre detaljerede forsøgsplanlægning er udført i arbejdsgrupper nationalt og derefter taget tilbage til arbejdsgruppen i projektet og gennemgået og godkendt i forhold til standarder.

Projektets resultater for forsøg er formidlet bredt til netværket af rådgivere for at sikre den videre implementering i produktionerne i erhvervet. Formidlingen er sket gennem fællesmøder med præsentation af resultater og gennem årlige fælles rapporter og forsøgspræsentationer, som er sendt til deltagerne. Formidlingen til netværket af rådgivere er grundlaget for at sikre implementering gennem direkte rådgivning til erhvervet. Projektets samarbejde omkring minor use (ansøgninger om godkendelse af plantebeskyttelsesmidler) er styrket gennem tættere kontakt, dialog og samarbejde mellem fagkonsulenter og udveksling af viden og data og derigennem implementeret i det daglige nationale arbejde.

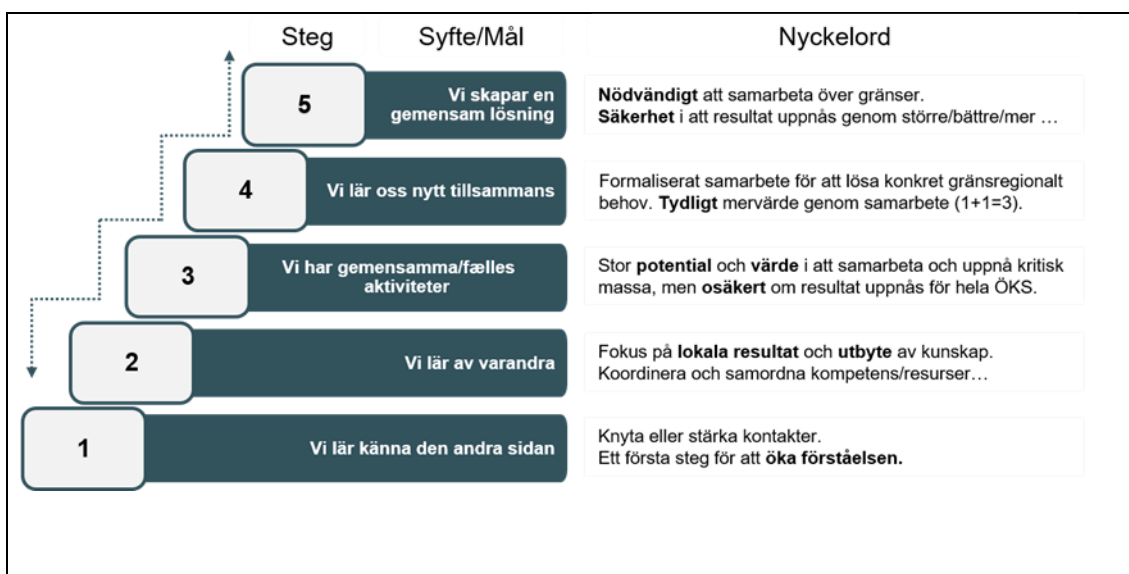
Projektets erfaringer og resultater vil blive inddraget i andre nationale som regionale projekter. Ikke mindst i et netop ansøgt nyt projekt, der er søgt i det kommende Interreg ØKS program. Denne projektansøgning lægger op til at arbejde lidt med samme problematikker som indeværende projekt, nemlig fælles udfordringer og koordination af forsøg, men alene med alternative bekæmpelsesmidler. Et andet eksisterende dansk projekt, hvor at dele af projektets erfaringer kan inddrages, er "Optipotte", der er et GUDP (Grøn Udvikling- og Demonstrations Projekt) projekt, hvis formål er at optimere effekten af alternative bekæmpelsesmidler i potteplantesektoren. Projektets resultater for forsøg er formidlet til netværket af rådgivere og det må forventes, at rådgivningstjenesterne vil gøre brug af erfaringer og resultater og få dem implementeret i praksis. En stor succes for projektet har været opbygningen af et netværk mellem rådgiverne i landene og kontakten mellem rådgiverne vil fortsætte og resultaterne fra forsøgene har bidraget med erfaringsgrundlag, som der kan bygges videre på. Der er ikke defineret, hvordan kontakten vil foregå, men der vil være skabt nogle forbindelser mellem grupper af rådgivere, som vil være selvkørende i kontakten, og der er lagt op til at invitere til dialogmøder, avlarmøder, planteværns møder og seminarer på tværs af grænserne. Vi burde holde fast i de årlige onlinemøder for rådgiverne. De var ikke svære at arrangere, og der var stor opbakning og deltagelse.

Der er ikke defineret et fortsat samarbejde om fælles forsøg udover projektsamarbejde, men der er lagt op til en fortsat udveksling af information og resultater fra nationale forsøg. Det er planen, at netværket fortsætter samarbejdet, så der fremadrettet udveksles informationer om forsøg og dyrkningserfaringer til brug ved rådgivning og ansøgninger om nye plantebeskyttelsesmidler.

Faggruppen, der arbejder med minor use vil fortsætte den tættere kontakt og vil fortsætte med at afholde møder for at informere og dele kundskab og erfaringer og fortsætte med at planlægge og holde fælles møder med planteværnsfirmaerne.

9. Gränsregionalt mervärde

- Vad har arbetet över gränsen betytt för projektets genomförande och resultat? Ange konkreta exempel.
- Utgå ifrån de olika nivåer på gränsregionalt mervärde som finns beskrivna på www.interreg-oks.eu. Analysera vilken nivå/vilka nivåer projektet i sin helhet har befunnit sig på under projekttiden och hur det gränsregionala samarbetet har utvecklats. (Nivån kan variera i olika aktiviteter och i projektets olika faser.)
- Hur kommer samarbetet fungera efter projektets slut?

Analys av projektets gränsregionala mervärde:

Samarbejdet i netværket har givet et udvidet kendskab til dyrkningspraksis og de plantebeskyttelsesmæssige problemstillinger i landene og en større indsigt i nationale forhold og forskelle for vilkår og mulige planteværnsstrategier. Det har betydet, at en forståelse af rammen for samarbejdet om forsøg har været en forudsætning for samarbejdet og for graden af merværdi på tværs af alle grænser i forskellige forsøg. Til trods for at vi i landene har mange fælles plantebeskyttelsesmæssige problemstillinger, så kan de have forskellig prioritet i forsøgssammenhæng. Der har været meget nyt at opdage, som til eksempel hvordan en strategi for håndtering af en skadevolder kan være meget forskellig mellem landene og for nogle lande være nærmest ikke eksisterende. I et samarbejde om forsøg giver det udfordringer i forhold til planlægning af forsøg med interesse og merværdi på tværs af grænserne. Vi har i projektet derfor arbejdet med kriterier for fælles forsøg og i stigende grad forliget os med, at vi ikke altid kan planlægge forsøg med lige interesse på tværs af grænserne men sigte mod størst mulig bredde på interesseoverlap gennem forsøgsplanen. Det er en ny og anden måde at prioritere forsøg og en ny måde at tænke forsøg end sædvanligt. Samarbejdet om forsøg har også skabt en ramme for at lave fælles forsøg, der kan bidrage med resultater til en større målgruppe og der er kommet forsøgsresultater, der er sikret en formidling bredt, fordi forsøgene er udført i fælleskab. Overt betyder de fælles forsøgsaktiviteter, at nogle forsøg udføres i flere lande, hvilket skaber flere og sikrere forsøgsresultater, som det er tilfældet for forsøgsresultater om ukrudt og udløbere i jordbær og om ukrudt i gulerødder. De fælles forsøgsaktiviteter er blevet planlagt ud fra flere nationale hensyn og været ekstra tidskrævende men samtidig en øvelse, der har åbent op for at afprøve midler og lave forslag til forsøg, som ikke nødvendigvis ville være tænkt på i en national kontekst. I selve processen med fælles planlægning af forsøg, er der også skabt nye ideer til håndtering af en skadevolder. Håndteringen af ukrudt og udløbere i jordbær er forskellig mellem landene, og det er blevet bragt ind i planlægningen af forsøg. Det fælles forsøgsarbejde har også banet vejen for endnu mere deling udover de fælles forsøgsresultater. Der har i udbredt grad været deling af også nationale og internationale forsøgsresultater. Samarbejdet om forsøg har også betydet et øget kendskab til den forsøgsmæssige struktur, kapacitet og faciliteter i landene, som er blevet udnyttet i en større skala i projektet. Den danske forsøgsenhed har som den eneste i projektet haft faciliteter og kompetencer til at udføre forsøg under kontrollerede forhold, som er kommet en større målgruppe til gode.

Det er blevet tydeligt, at der er forskelle i, hvordan myndighederne håndterer ansøgninger om godkendelse af plantebeskyttelsesmidler på andre punkter end de fastsatte nationale krav til en godkendelse. Der er både nogle forskellige grundvilkår og nogle forskelle i regler og ansøgningsprocessen, som konsulenter har fået et kendskab og nu kan drage ind i dialogen med myndighederne. Denne forståelse er vigtig i det regionale samarbejde om ansøgninger, hvor der er sket udveksling af data og erfaringer mellem landene i regionen. Det har medvirket til, at der er indsendt ansøgninger om godkendelse af såvel konventionelle som alternative

plantebeskyttelsesmidler i alle lande i stedet for et af landene. Se eksempler i **bilag 3** ”**Det regionale samarbejde om ansøgninger**”.

At bringe netværket af rådgivere sammen har sikret at erhvervets store udfordringer har fået fokus i projektets aktiviteter så vidt muligt. Det har også sikret en direkte formidling af projektets resultater til alle rådgivere i alle lande. Det har også ført til øget dialog og udveksling om viden og erfaringer om andre problemstillinger udover dem, der er arbejdet med i projektet. Udveksling af erfaringer har derfor også medvirket til, at rådgivningen til gartnerne i regionen er blevet optimeret.

Projektet har målrettet arbejdet mod at skabe et netværk og et samarbejde om planteværn i specialafgrøder gennem større forståelse og mere læring og gennem fælles aktiviteter i en regional skala. Der er udført forsøg, udvekslet resultater og skabt løsninger for håndtering af nogle skadevoldere, som kan bruges på tværs af grænserne, og der er skabt et grundlag for fortsat deling af resultater, viden og erfaring, der kan bruges i regionen.

10. Näringslivets/erhvervslivets medverkan

Stödfrågor/spørgsmål som kan ställas till företag/virksomheder som deltar i aktiviteter

1. Vilket är ert företags/virksomheds främsta motiv för att delta i projektet? Vilken nytta av projektet hoppas ni på?
2. Vilken nytta har ni hittills upplevt av att delta i projektet?
3. Till vilken grad anser ni att deltagandet i projektet har bidragit till förbättringar för er inom följande områden?

Nya nätverk
 Omvärldsbevakning
 Ökad kännedom om en viss bransch
 Ökat samarbete/samverkan med andra företag
 Ökat samarbete/samverkan med utbildnings- och forskningsaktörer
 Ökad konkurrenskraft
 Ökade satsningar på FoU
 Nya produkter och tjänster
 Kontakt med nya underleverantörer
 Ökad försäljning/salg
 Internationalisering
 Kostnadsfördelar/omkostningsfördele
 Ökat antal anställda/ansatte
 Förbättrad rekrytering
 Kompetensutveckling av medarbetare
 Tillgång till riskkapital

Gradera utifrån följande skala:

Ingen förändring alls
 Till låg grad
 Till viss grad
 Till hög grad
 Till väldigt hög grad
 Vet ej

Utveckla gärna svaret i ett öppet svarsfält.

4. Hur kan projektet vidareutvecklas för att medföra ökad nytta för er?

Analys av näringslivets/erhvervslivets medverkan under projektet:

Partnernes motivation har gennem projektperioden stået uændret i forhold til projektansøgningen; et ønske om samarbejde og et styrket fællesskab om at samle resurser og kompetencer i regionen i arbejdet med at finde og få adgang til flere plantebeskyttelsesmæssige løsninger. Partnerskabet er sammensat af virksomheder og organisationer, der alle har et indgående kendskab til erhvervet, dyrkningspraksis, planteværn og forsøgsarbejde og nogle mere detaljeret kendskab til nogle af fagområder end andre. Alle partnere har bidraget med at involvere netværket af rådgivere i landene. Partnerne er alle tæt koblet til rådgivningen enten ved at være en national rådgivningsenhed, HAS og NLR, eller være i tæt samarbejde med rådgivningsenhederne, Dansk Gartneri, AU, LRF og Jordbruksverket. Alle partnere har bidraget med at udføre eller få udført forsøg; den danske partner og forsøgsenhed i Danmark har bidraget med viden, erfaring, kompetencer og faciliteter indenfor forsøgsarbejde, mens forsøgsarbejde i Sverige er blevet udført af eksterne tjenester i tæt samarbejde med den svenske partner og forsøgsarbejde i Norge har været et samarbejde mellem den norske partner og en ekstern partner og forsøgsenhed. Der findes i landene i forvejen kundskab og erfaringer omkring minor use arbejdet med afprøvninger af midler forud for ansøgning om godkendelse af midlerne og et system med indsamling af viden fra rådgiverne og avlerne om aktuelle planteværnsproblematikker. Tre partnere har særlig bidraget til samarbejdet om ansøgninger om godkendelse af midler ved at have en person ansat til at varetage den nationale opgave, mens de øvrige partnere har bidraget med viden om midler og/eller regelsættet.

Motivationen for samarbejdet har ligget og ligger stadig funderet i at samle viden og erfaringer for i fællesskab at øge bredden på viden og erfaringer og for at rationalisere indsatsen for at styrke erhvervet. Der er enighed om, at der er skabt en større forståelse for udfordringer omkring planteværn på tværs af grænserne, at kontakten er blevet styrket, netværket styrket og udvidet og viden og erfaring delt i højere grad end sædvanligt gennem udveksling og dialog. Der er enighed om, at de fælles forsøg kan give resultater mere omkostningseffektivt, end hvis vi udfører separate forsøg. Viden, kompetencer og faciliteter er udnyttet i et fællesskab og større forum i projektet. AU Flakkebjerg er en af partnerne i projektet og den eneste forsøgsenhed i partnerskabet. AU er centralt placeret mellem forskning, myndigheder, rådgivning og de agrokemiske firmaer, når det gælder plantebeskyttelse. Sammen med gode forsøgsfaciliteter og kompetencer har AU Flakkebjerg adgang til et stort netværk, der kan styrke forsøgsenhedens egen know-how og profil indenfor plantebeskyttelse i specialafgrøder. Denne vidensklynge kan med projektet udbygges til at omfatte andre regioners tilsvarende organisationer, og dermed være med til at styrke AU Flakkebjergs position som samarbejdspartner men også samarbejdet, der generer forsøgsresultater og viden af høj kvalitet og stor værdi for rådgivning og praksis.

Det fælles forsøgsarbejde og netværksopbygningen har udover forsøgsresultater bidraget med en udveksling af informationer om brugen af plantebeskyttelsesmidler og supplerende dyrkningsteknikker, som kan medvirke til at optimere rådgivningen og dyrkningen af specialafgrøder. Der er ligeledes gennem det fælles forsøgsarbejde skabt en erfaring, der kan gøre planlægning af nye forsøg, som kan lede op til ansøgninger om godkendelse af plantebeskyttelsesmidler, enklere. I tillæg er resultater i projektet samt udveksling af information og data kommet alle partnere til gode ved at føre til nationale ansøgninger om godkendelse af midler og dialogen i projektet er kommet alle landene og partnere til gode ved, at der er taget initiativ til tiltag som at have fælles kontakt til planteværnsfirmaerne.

Alle partnere har fået et udbytte af opbygningen og styrkelsen af netværket og der er kortere vej til en relevant kollega på den anden side, der kan kontaktes om spørgsmål til specifikke afgrøder, planteværnsproblematik, forsøg eller planteværnsmidler eller strategier. Nationale forsøgsaktiviteter i specialafgrøder har formål indenfor landegrænserne og internt hos partnerne om f.eks at supportere forskning og myndighedsbetjening. Projektet har været med til at styrke forsøgsenhedernes funktion og position samtidig med, at projektet har bidraget til

motivationen om at være med til at løse plantebeskyttelsesmæssige udfordringer i praksis og på tværs af grænserne via en styrket rådgivning.

Det netværk, der er opbygget, vil kunne anvendes i det fortsatte arbejde med afprøvninger af midler og strategier og ansøgninger om godkendelse af midler. Med en stadig faldende tilgængelighed af kemiske planteværnsmidler, vil nye samarbejdsprojekter i regionen være vigtige for at skaffe mere kundskab om alternativer (lav risiko) midler. Det vil være vigtigt for landene at få et bedre kendskab til den optimale anvendelse af alternativer til ikke kemiske pesticider. Det kræver en viden om, hvordan de skal afprøves i forsøg, udbringes og anvendes i en strategi for planteværn, som kunne være godt at gøre i et fortsat samarbejde. Der er et stort ønske om at fortsætte samarbejdet gennem at holde netværket aktivt, en opretholdelse af viden- og erfaringsudveksling som gennem nye projekter.

11. Horisontella kriterier

- Analysera hur projektets arbete med horisontella kriterier (hållbar utveckling, jämställdhet/ligestilling mellan kvinnor och män samt lika möjligheter och icke-diskriminering) har lett till bättre resultat. Ge konkreta exempel.

Analys av horisontella kriteriers bidrag till resultat:

Projektet har arbejdet med holdbar udvikling gennem inddragelse af netværket af aktører, der arbejder med planteværn i specialafgrøder og gennem at finde løsninger på plantebeskyttelsesmæssige problemstillinger, som er en af de store udfordringer i produktionerne. Gennem den store deltagelse af netværket af rådgivere er der skabt basis for at viden og erfaring kan komme bredt videre ud til erhvervet og endda på tværs af grænser. Gennem forsøgsaktiviteterne er der kommet resultater og viden, der kan bringes videre til erhvervet og optimere håndteringen af nogle skadevoldere og til at videreudvikle forsøg med nye strategier mod skadevoldere, hvor nuværende løsninger er utilstrækkelige og sætter produktionerne i risiko for udbyttetab og forringet konkurrenceevne. Plantebeskyttelse er en uendelig historie, og der er behov for vedvarende arbejde om at finde løsninger til erhvervet. Projektet har søgt at skabe et netværk med den synergi, der ligger i det og som kan være en motivation for at opretholde netværket og dermed samarbejdet.

Som tidligere beskrevet er ulige vilkår for godkendelse og anvendelse af plantebeskyttelsesmidler det horisontelle kriterie med størst betydning i projektet, og et vilkår, netværket er nødsaget til at kende til og integrere i samarbejdet. Det har haft betydning i forhold til planlægningen af forsøgsaktiviteter, hvor første skridt er at prioritere forsøg med værdi på tværs af alle grænserne. Forskellene betyder forskelle i prioriteringer og dermed i hvilke forsøg, der er relevante grænseregionalt.

Vi må anerkende, at der er en vis forskel i nationale krav og regler, og samarbejdet har givet os mulighed for at drøfte forskellene med de respektive myndigheder.

Uanset er det erhvervet, der rammes på deres muligheder for at bekæmpe skadevoldere, hvilket lægger et pres på behovet for forskellige strategier for håndtering af aktuelle skadevoldere nationalt. Flere forskellige effektive strategier for en skadevolder er ikke en mulighed i en kontekst med adgang til færre og færre plantebeskyttelsesmæssige løsninger og midler. Konsekvensen er, udover store udfordringer særligt for nogle produktioner i at opretholde rentable produktioner, at der er forskelle i mulighederne for produktioner mellem landene. Der er flere eksempler på forskelle på tilgangen til effektive løsninger mod en skadevolder mellem landene, og der er eksempler på produktioner, som er særlig udsat i forhold til håndteringen af skadedyr. Kål er et godt eksempel. Kål er en afgrøde med mange skadedyr, og hvor der er behov for løsninger. I Danmark og Sverige står avlere stort set uden løsninger til at håndtere tre forskellige skadedyr i kål, mens Norge endnu kun lidt endnu har et effektivt middel mod skadedyrene. Der er flere eksempler på ulige vilkår for producenter i regionen i forhold til

muligheder for planteværn og samlet er producenter i regionen særligt udfordrede på dyrkningssikkerhed og konkurrenceevne i sammenligning med producenter i de øvrige zoner i EU.

I projektet har vi arbejdet efter at sikre lige vilkår og ikke-diskriminering for partnerne gennem en projektledelse med sigte på inddragelse af alle i planen for det løbende arbejde samt beslutninger. Vi er en mindre projektgruppe, og alle planer og beslutninger sker i fællesskab. Der er fortsat fokus på inklusion i netværksopbygningen og vi vurderer fortsat, at jo længere i netværksopbygningen, vi er kommet, jo større basis for engagement er kommet til som resultat af den merværdi, der ligger i den faglige dialog og diskussion om projektets aktiviteter.

12. Ekonomiskt utfall

- Analysera och kommentera större avvikelser mellan budgeterade och redovisade kostnader.
- Analysera och kommentera projektets ackumulerade spenderingstakt (*Obs utgå från projektstart fram till projektslut*)

Analys av avvikelser och spenderingstakt:

Samlet for projektet er der et underforbrug for P1 på 38.545 og for P2 på 15.800 og for P3 på 25.423 og for P4 på 27.051. I P5 er der samlet et lille overforbrug på 14.754. Totalt er der samlet et lille underforbrug i forhold til budgettet. Der er et samlet underforbrug på 92.065 svarende til et forbrug på 91% af budgettet. Alle partnere har brugt mindre end budgetteret på rejseomkostninger men der er blevet indhentet en del på rejsebudgettet i den sidste projektperiode, hvor vi har afholdt et afslutningsseminar i Norge.

Budget				
P1	P2	P3	P4	P5
170383	199762	205650	230556	226083

Faktisk forbrug				
P1:	P2	P3	P4	P5
131838	183962	180.228	203.505	240.837
Procentuelt forbrug				
77%	92%	88%	88%	107%

13. Programmets sammanställning av resultat

Interreg ÖKS har valt att arbeta med teman för att kunna samla upp och aggregera projektresultat för att kunna visa resultat för hela programmet. Teman ska fungera som ett komplement till aktivitetsindikatorerna och användas i programmets resultatsammanställning. Teman har valts utifrån målsättningar i programmets projekt och för att de ska vara lätta att kommunicera.

Redogör för era viktigaste konkreta resultat som kan bidra till något eller några av nedan teman. Kommentera och tydliggör kortfattat utfallen/resultaten. Ange konkreta case och exempel. Berätta hur det gränsregionala arbetet har haft betydelse för resultatet.

Fossilfrihet/Grön omställning/Grøn omstilling

Trafik
Byggande/Byggeri
Nya metoder
Attitydförändring
Annat

Projektets bidrag till Fossilfrihet/Grön omställning/Grøn omstilling:

Nya jobb

Studenter i jobb
Fler jobb
Större arbetsmarknad
Nyanlända i jobb
Annat

Projektets bidrag till Nya jobb:

Konkurrenskraftiga företag/virksomheder

Internationalisering/nya marknader
Bättre avsättning
Investeringar
Annat

Projektets bidrag till Konkurrenskraftiga företag/virksomheder:

Projektet har bidraget til gartnerierhvervet ved at arbejde med de plantebeskyttelsesmæssige udfordringer, som er en af de store udfordringer i produktionen af specialafgrøder. Listen af skadevoldere er lang, og den er dynamisk. Og udfordringen bliver ikke mindre, fordi der løbende udfases flere og flere midler, som ikke bliver erstattet af nye.

Projektet har kortlagt og prioriteret de mest udfordrende problemstillinger, som vi har til fælles i regionen, så der enten er blevet sat fokus på udveksling af viden om mulige kontrolstrategier, sat fælles aktiviteter i gang med afprøvninger af midler/løsninger eller sat gang i processen med at komme nærmere mere viden om mulige tiltag eller midler/løsninger til afprøvning. Aktiviteter, der vil gavne erhvervet i mere eller mindre grad, her og nu, på kortere eller længere sigt. Erhvervet har og har altid haft vedvarende brug for løbende aktiviteter, der arbejder med løsninger på de plantebeskyttelsesmæssige problemer for fortsat at kunne forsyne det regionale marked. Det skyldes ikke kun den begrænset tilgængelighed af mulige løsninger men også at situationen for planteværn er dynamisk og også ændrer sig i forhold til nye skadevoldere og nye problemer med tidligere skadevoldere.

Der er i projektet opbygget et netværk, der arbejder med erhvervets plantebeskyttelsesmæssige problemstillinger, og med det sat fælles fokus på muligheder og styrkerne ved et samarbejde til fordel for erhvervet. Der har været igangsat og gennemført fælles dialog og udveksling af viden og erfaringer, fælles forsøgsaktiviteter og formidling af forsøgsresultater af både regionale og nationale forsøg, og der er skabt resultater, der har dannet grundlag for nye ansøgninger om godkendelse af midler og en strategi eller løsning for håndtering af nogle skadevoldere. Herigennem er der skabt nogle løsninger til brug her og nu, og der er skabt en platform for at finde mulige løsninger på sigt.

Aktiviteterne har skabt resultater for afprøvning af midler, der kan tages videre til implementering i praksis og dannet grundlag for ansøgninger om godkendelse af plantebeskyttelsesmidler. Projektet har skabt et netværk, hvor udveksling af viden og erfaring

om plantebeskyttelse i praksis kan ske og komme til gavn bredt i erhvervet og på tværs af grænserne.

Bättre hälso- och sjukvård/helse- och sygehusvæsen

Bättre behandlingar

E-hälsa

Annat

Projektets bidrag till Bättre hälso- och sjukvård/helse- og sygehusvæsen:

Hållbara transportsystem

Projektets bidrag till Hållbara transportsystem:

Projektets resultat faller utanför ovanstående teman

14. Övriga kommentarer

Ange eventuell ytterligare information om projektet och dess resultat

Kommentarer: